

ФІЛОСОФІЯ, ПЕДАГОГІКА, ФІЛОЛОГІЯ

УДК 002 (073)

Вікторія БАРАБАШ,
к.пед.н., доцент кафедри історії,
археології, інформаційної та архівної справи,
Центральноукраїнський національний технічний університет

НЕЗАБУТНЯ МОВА ДОКУМЕНТІВ. ІСТОРІЯ КАФЕДРИ В ОСОБАХ (ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СВІТЛАНИ БАРАБАШ)

Воістину справедливе твердження: історію творять особистості яскраві, непересічні, неповторні. Тридцятого червня 2021 року виповнилося б вісімдесят років від Дня народження Барабаш Світлани Григорівни – доктора філологічних наук, професора, завідувачки кафедри українознавства (1993 – 2006 рр.), нині – кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету.

Пропонуємо вашій увазі поринути у світ непублікованих документів, які ніяк не зменшують цінність зафіксованої інформації. Надані варіанти біографії та поетична автобіографія засвічують всю багатогранність і значущість особистості, яка творила духовну й глибоко патріотичну ауру нашого вищого закладу, була взірцем для студентської молоді. Вибрані документи переконують, що натхненне СЛОВО Світлани Григорівни не просто звучало, воно священнодіяло: формувало юні душі, облагороджувало думки і вчинки, вчило й оберігало. Світлана Григорівна мала великий дар – творити навколо себе ауру любові і добра. Її всі любили, і вона любила людей, віддаючи кожному частиночку себе. Насправді, зусилля, які мають шляхетну мету, ніколи не бувають марними, їхня енергія має здатність активізуватися і відтворюватися з новою силою.

Представлені документи, з одного боку, мають кожен свою прагматичну установку, яка диктує і підбір матеріалу, і форму тексту, і загальну стилістику, а з іншого – реалізують персонологічний підхід до глибшого розуміння особистості, її унікальності й неповторності.

Перше джерело: *Історія в особистостях. Кіровоградський національний технічний університет (1929 – 2009. Біографічний довідник за редакцією М. І. Черновола. Кіровоград:ПВЦ «Імекс ЛТД». 2009. 242 с.*

Світлана Григорівна Барабаш (1941 – 2007) – доктор філологічних наук (2004), професор (2005), член Національної спілки письменників України.

Закінчила філологічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка (1964).

Працювала на посаді доцента кафедри української літератури Донецького державного університету (1968 – 1982).

Тривалий час викладала в Кіровоградському державному педагогічному інституті ім. В. Винниченка (1982 – 1993).

Протягом 1993 – 2007 років очолювала кафедру українознавства (з 2009 року – кафедра гуманітарних наук та документознавства) Кіровоградського національного технічного університету.

Серед багатьох значимих заслуг Світлани Григорівни – створення і впровадження вагомої гуманітарної складової у Кіровоградському національному технічному університеті.

За ініціативи С. Г. Барабаш у 2006 році в університеті було відкрито новий напрям підготовки «Документознавство та інформаційна діяльність», завдяки чому кафедра гуманітарних наук та документознавства набула статусу випускаючої й отримала нові можливості у сфері освіти та наукової діяльності.

Друге джерело: *Босько В. М. Історичний календар Кіровоградщини на 2021 рік. Етюди у червоному, чорному та синьо-жовтому кольорах про участь елисаветградців у революції 1917–1921 рр. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 340 с.]*

Світлана Григорівна Барабаш (1941 – 2006), літературознавець, критик, поет і публіцист. Закінчила філологічний факультет Львівського університету; працювала вчителькою, викладачем української літератури Донецького університету й Кіровоградського педагогічного інституту, завідувачкою кафедри українознавства Кіровоградського державного технічного університету. Автор статей з історії української літератури, фольклору, з питань сучасного літературного процесу й культури. Книжки: «Чарівне джерело поезії: естетичні функції фольклоризму в поетиці Андрія Малишка» (1985), «Серце вільне і пісенне (про творчість Д.В. Павличка)» (1989), збірки віршів «Золоті причали» (1998) й інших творів. Заслужений працівник освіти України, доктор філологічних наук, професор. Член НСПУ (2004). Ведуча публіцистичної програми обласного телебачення «Вітальня Світлани Барабаш». Лауреат обласної літературної премії імені Євгена Маланюка.

Третє джерело: Біографія для подання до МОН України

Світлана Григорівна Барабаш народилася 30 червня 1941 року в селищі Олександрівка Кіровоградської області.

У 1958 році з медаллю закінчила Олександрівську СШ №1.

Працювала кореспондентом районної газети й заочно навчалася на факультеті журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, а потім продовжила навчання на стаціонарі філологічного факультету цього ж університету. Журналістика – її постійна любов і великий інтерес.

Після закінчення університету дорога Світлани Барабаш пролягла на Донеччину. Викладала українську мову і літературу молодим шахтарям у вечірній школі робітничої молоді. Далі, з 1972 по 1982, – викладацька робота в Донецькому державному університеті, на посаді викладача, старшого викладача, доцента кафедри української літератури. Її професійна діяльність,

завжди була спрямована на навчання та виховання молодого покоління освітян, що постійно відзначалося керівництвом університету, міста та області. У Донецьку захистила кандидатську дисертацію по творчості Андрія Малишка.

Перебуваючи на посаді доцента кафедри української літератури Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка й далі, з 1993 року, – завідувача кафедри українознавства Кіровоградського державного технічного університету (з 2005 р. – кафедра гуманітарних наук Кіровоградського національного технічного університету), Світлана Григорівна займається наукою і пише вірші. Цікавиться світовою поезією, досліджує народну пісню. Відкриває студентській молоді високодуховний світ української культури.

В 1996 з ініціативи Світлани Григорівни в технічному університеті проводилася У Міжнародна українознавча конференція спільно з Інститутом українознавства Міністерства освіти і науки України. Учасниками конференції стали вчені багатьох країн світу. В університеті під керівництвом Світлани Барабаш працював Етнологічний центр під егідою Інституту етнології, мистецтвознавства та фольклористики НАН України. Щорічно колектив очолюваної нею кафедри проводив Всеукраїнські студентські науково-практичні конференції.

Барабаш Світлана Григорівна – відома не лише в регіоні, а й в Україні дослідниця української духовної культури, чії ґрунтовні праці становлять помітний внесок у розвиток сучасної української гуманітарної науки.

С. Г. Барабаш – була ініціатором створення в області крайового осередку Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги; членом комісії по присудженню обласної літературної премії ім. Євгена Маланюка, членом обласної ради Конгресу української інтелігенції.

Ще одна сфера її діяльності – журналістика. С. Г. Барабаш – була незмінною ведучою авторської телепередачі «Вітальня Світлани Барабаш». Як театральний рецензент Світлана Григорівна протягом багатьох років вела телевізійну передачу «Театральне фойє».

Вона – автор численних культурологічних, літературознавчих та краєзнавчих розвідок в обласній та республіканській періодиці. Найбільша її журналістська пристрасть – портрети сучасників-земляків. Світлана Барабаш – лауреат Обласної журналістської премії ім. Володимира Винниченка, обласної літературної премії імені Євгена Маланюка.

Авторка понад 200 наукових праць і поетичної збірки «Золоті причали», яка побачила світ у місті Кіровограді 2000 року.

С. Г. Барабаш – Заслужений працівник освіти України. Нагороджена медаллю «Петро Могила», орденом «Княгиня Ольга» III ступеня.

Серед багатьох значимих заслуг Світлани Григорівни – створення і впровадження вагомої гуманітарної складової до технічної освіти в університеті; ініціація відкриття нового напрямку підготовки «Документознавство та інформаційна діяльність», завдяки чому кафедра

гуманітарних наук та документознавства (2009) набула статусу випускаючої та отримала нові можливості у сфері освіти.

Як бачимо, залежно від призначення всі три варіанти біографії, подані в біографічному довідникові, історичному календарі, поданні для нагороди, мають свої смислові акценти, свою архітектоніку й лінгвістичну композицію, та водночас кожен новий документ взаємодоповнює представлений фактологічний матеріал, висвітлює духовні центри життя і творчості С. Барабаш.

Велика любов до своєї землі, небайдужість до її долі – ці особистісні якості представлено в наступному джерелі. Тут варто говорити про особливий, відмінний від попередніх, художній стиль. Перед нами – поезія-сповідь, поезія-маркер української ідентичності, утвердження сили й незнищенності свого народу.

Четверте джерело: Поезія «Я з доброго роду, козацького роду».

Барабаш С. Засвічу тиху свічку надії. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2017. 180 с. С. 16.

Я з доброго роду, козацького роду,
 Де слово, і пісня, і гідність в честі.
 Я гілка від дерева мого народу
 Простого народу, де всі непрості.
 Де просто сміються –
 Не просто так плачуть.
 Де просто хліб сіють і честь бережуть.
 І мають веселу і лагідну вдачу,
 Не просто шукають земну свою суть.
 Так дорого платять за власнеє жито,
 А жито те збито чужим копитом.
 Так тяжко й не просто оплачують мито.
 Допоки й завіщо? – не скаже ніхто.
 Я з давнього роду, міцного коріння,
 Що чіпко вросло у просторий наш степ.
 Мого народу пречисте сумління –
 Повік оберіг мій. Щоб Дух не отерп.
 Моєму могутньому, древньому роду
 Найперше – аби Україна була.
 Й не буде віками йому переводу.
 Були ми. І будем. І несть нам числа.

П'яте джерело: фотодокументи музею ЦНТУ

Фотовиставка, присвячена пам'яті Світлани Барабаш. Організатор – директор музею КНГУ Юрій Бондарчук, 2016 рік.

Ведучий концерту Микола Барабуля, діяч культури і мистецтва, поет і письменник.

Концерт, присвячений пам'яті Світлани Барабаш 31.05.2016. Виступ студентів та викладачів КНТУ, Лариси Гайдай (Державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка), Сергія Симонова (співак і композитор), виконавець пісень на слова С. Барабаш.

Концерт, присвячений пам'яті Світлани Барабаш 31.05.2016. Актова зала КНТУ, виступ першого проректора Володимира Кропівного.

На завершення зазначимо, що широкий спектр документів виставки: рукописні, друковані, фотодокументи, аудіовізуальні, представлені варіанти біографії – цінні не тільки для університету, в якому працювала Світлана Барабаш, вони складають безцінну історико-культурну спадщину як регіону, так і України. Глибока істина криється в словах А. Швейцера, про те, що саме від особистостей епоха отримує свої ідеї. Цілісністю життєвої, світоглядної і художньої концепції, подвижництвом і самобутністю таланту такі люди є великими вчителями свого народу!